

Mijn weekblad

Redacteur Ton Oosterhuis

Vorige week probeerde ik met een ingezonden stuk in *de Volkskrant* de discussie over de islam een duwtje in een andere richting te geven. De redactie had er geen ruimte voor en mijn bijdrage werd niet opgenomen. Dan maar in *Mijn weekblad*.

Een ander scenario voor de discussie over de Islam?

Het ene incident na het andere wekt de schijn van woedende godsdiensttwisten in alle delen van de wereld. Wordt het geen tijd een aantal feiten in hun juiste perspectief te plaatsen? Velen, sommige arabisten voorop, beweren dat de Islam een alles vernietigende religie is en duizenden relschoppers schijnen hen dagelijks gelijk te geven. De werkelijkheid is anders en het wordt tijd die onder ogen te zien in een heldere formulering van oorzaak en gevolg.

Wie de teksten in de Koran onbevooroordeeld leest, kan weten dat de profeet Mohammed in zijn strijd voor de erkenning van die ene God de joden en de christenen als zijn bondgenoten beschouwde. Zij hadden immers ook een heilig boek. Mozes en Jezus zag hij als zijn voorgangers, niet als zijn vijanden. Zijn volgelingen stichtten een wereldrijk waarin joden en christenen eeuwenlang als gerespecteerde medeburgers konden leven. Intussen ligt dat allemaal in een grijs, vrijwel vergeten, verleden. Het machtsevenwicht in de wereld verschoof. Lange tijd vormden de Turken, die de kaliefen hadden verdreven, een machtig rijk. Het bedreigde in de zeventiende eeuw zelfs Europa en belegerde Wenen. Maar dat was meteen het keerpunt. Langzaam maar zeker werden de Turken teruggedrongen. In de negentiende eeuw leek het nog een machtig rijk, maar het was innerlijk verzwakt. Het kon het oprukkende westen nergens tegenhouden. De macht van het (christelijke) westen groeide onstuitbaar. Koloniën werden onderworpen. Volkeren werden vernederd. De westerse mogendhe-

den verdeelden Afrika en grote delen van Azië onder elkaar. Militairen en kooplieden werden gevolgd door zendelingen en missionarissen. Niet alleen het volk werd vernederd, hetzelfde lot onderging hun godsdienst, of die nu heidens was of islamitisch.

Tijdens dat proces zijn in de islamitische wereld de eerste kiemen van verzet ontsproten. In de achttiende eeuw werd het Wahhabisme geboren. Sheik Mohammad ibn'Abd al-Wahhaab (1730-1793) was de stichter van een ultra-orthodoxe stroming in de Islam waarop eeuwen later ook Osama bin Laden zich zou beroepen. Zijn leer behelst een regering, die zich verplicht om de Islamitische Shari'a totaal toe te passen. Abd al-Aziz ibn Sa' oed, die werd geboren in 1880, zou het grootste deel van het Arabische schiereiland in naam van het Wahhabisme veroveren. Het rijk van de Islam begon uiteen te vallen. Dat proces heeft zich in de twintigste eeuw in versneld tempo voltrokken. De Eerste Wereldoorlog eindigde met de definitieve val van het Turkse rijk. De brokstukken waarin het uiteenviel, werden door de westerse overwinnaars onder elkaar verdeeld. Het was de geboorte van het Midden-Oosten als pro-bleemgebied.

In de 21ste eeuw heeft het westen intussen ervaren dat de latente woede van de vernederde islamitische bevolking steeds vaker tot uitbarstingen leidt. Die woede richt zich vooral tegen Amerika, dat zich nu eenmaal als de machtigste staat van het westen profileert. Godsdienst is een voertuig voor die woede. Het is er niet de bron of de oorzaak van. Men doet er goed aan te erkennen dat de oorzaak ligt in de weerzin van te lang onderdrukte volkeren. Dat betekent ook: hand in eigen boezem. Het westen heeft dit zelf over zich afgeroepen. Het conflict in de media beschrijven als een potentiële godsdienstoorlog is niet alleen onjuist, het is ook gevaarlijk, want het roept tegenkrachten op. Zie Wilders. Zindelijk denken laat zien dat de erfenis van een koloniaal en imperialistisch verleden ons parten speelt. Vanuit dat besef kan een uitgestoken hand naar de islamitische wereld meer effect sorteren dan scenario's die door redeloze angst worden ingegeven.